

ΕΡΓΟ: Ο ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ ΚΑΙ ΔΙΠΛΩΜΑΤΗΣ ΝΤΙΜΙΤΑΡ ΣΙΣΜΑΝΟΒ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ (1935-1940)

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ « ΟΙ ΑΓΡΑΦΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΤΩΝ ΒΟΥΛΓΑΡΩΝ» 2024/2025

[HTTPS://WWW.GRAECOBULGARICA.GR/](https://www.graecobulgarica.gr/) (ΣΥΝΕΧΕΙΑ)

ΓΚΕΝΤΣΟ ΜΠΑΝΕΒ, ΑΠΟΣΠΑΣΜΕΝΟΣ ΛΕΚΤΟΡΑΣ ΣΤΟ
ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ:

Η ομάδα φοιτητών Βουλγαρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών, μαζί με συνεργάτες από την Ελλάδα και τη Βουλγαρία, θα ασχοληθεί με τη μελέτη ενός ελάχιστα γνωστού αλλά εξαιρετικά σημαντικού θέματος στις βουλγαροελληνικές πνευματικές και λογοτεχνικές σχέσεις. Το έργο /project/ είναι αφιερωμένο στον Ντιμίταρ Σισμάνοβ (1889–1945) και το μυθιστόρημά του *Όνειρα κοντά στην Ακρόπολη* (*Блянове краў Ακροπολη*), που εκδόθηκε στη Σόφια το 1938 — ένα λογοτεχνικό βιβλίο που εκτιμήθηκε ιδιαίτερα από τους σύγχρονους, αλλά βυθίστηκε στη λήθη μετά τον τραγικό θάνατο του συγγραφέα.

Ο Ντιμίταρ Σισμάνοβ, γιος του διεθνούς φήμης καθηγητή Ιβάν Σισμάνοβ κατάφερε να καθιερωθεί ως εξαιρετικός διπλωμάτης και ταλαντούχος συγγραφέας, αλλά η ιστορική μνήμη τον αφήνει στη σκιά του πατέρα του. Ως πρέσβης της Βουλγαρίας στην Αθήνα (1935–1940), ο Σισμάνοβ, εκτός από τη σημαντική διπλωματική του αποστολή, όχι μόνο βοήθησε στην ελληνική έκδοση των *«Θρύλων του Αίμου»* του Γιορντάν Γιόβκοβ και σε συλλογές ιστοριών άλλων Βούλγαρων συγγραφέων, αλλά συμμετείχε ενεργά στη λογοτεχνική ζωή στην Αθήνα.

Η μετάφραση του *«Θρύλων του Αίμου»* είναι πολύ ενδιαφέρουσα, τόσο λόγω του γεγονότος ότι είναι πιθανότατα αποτελεί την πρώτη έκδοση του εν λόγω έργου σε ξένη χώρα ως αυτοτελές βιβλίο, όσο και λόγω του γεγονότος ότι ο πρόλογος είναι του ίδιου του πρέσβη Σισμάνοβ. Η συλλογή διηγημάτων του Ιόβκοβ και η ποιότητα της μετάφρασης εκτιμήθηκαν ιδιαίτερα από έναν από τους σημαντικότερους Έλληνες συγγραφείς, τον Κωστή Παλαμά, ο οποίος έστειλε μια θερμή επιστολή στον Σισμάνοβ, εκφράζοντας ευγνωμοσύνη για το βιβλίο που είχε στείλει και θαυμασμό για τη βουλγαρική λογοτεχνία, τα επιτεύγματα της οποίας έγιναν γνωστά στην αθηναϊκή λογοτεχνική ελίτ για πρώτη φορά. Η ομάδα μας θα αναζητήσει το πρωτότυπο αυτής της επιστολής (γνωστό σε εμάς μόνο σε βουλγαρική μετάφραση) καθώς και άλλα έγγραφα στα ελληνικά αρχεία που σχετίζονται με τις δραστηριότητες του Ντιμίταρ Σισμάνοβ.

Το 1936 ο Σισμάνοβ μετέφρασε και δημοσίευσε στο περιοδικό *Ζλατορόγκ* (τεύχος 10) το διήγημα «*Όνειρο στο κύμα*» του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη — η πρώτη μετάφραση αυτού του σημαντικού Έλληνα συγγραφέα στα βουλγαρικά. Δύο χρόνια αργότερα κυκλοφόρησε το μυθιστόρημά του «*Όνειρα κοντά στην Ακρόπολη*», που αναδιπλώνεται ως μοναδικός οδηγός της ελληνικής ιστορίας και πολιτισμού - από την αρχαιότητα έως τη σύγχρονη εποχή, από το Σούνιο στους Δελφούς και από τις Μυκήνες στη Θεσσαλονίκη, με ιδιαίτερη έμφαση στην Αθήνα.

Κατά την παραμονή του στην Αθήνα, ο Ντιμίταρ Σισμάνοβ δημιούργησε ένα δίκτυο λογοτεχνικών και πολιτιστικών επαφών, ανεβάζοντας τον διμερή διάλογο σε υψηλό επίπεδο και σταθερή βάση. Πιστός συνεργάτης και «μαθητής» του ήταν ο Στέφαν Γκέτσεβ, ο οποίος στη συνέχεια συνέχισε το έργο του στον βουλγαροελληνικό λογοτεχνικό διάλογο. Χάρη στη βοήθεια του Σισμάνοβ, ο Γκέτσεβ εγγράφηκε σε ένα εξειδικευμένο μάθημα βυζαντινών σπουδών στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, το οποίο έδωσε επίσης ώθηση στις ακαδημαϊκές ανταλλαγές μεταξύ των δύο χωρών. Εδώ έχουμε μια άλλη «ανείπωτη» ή «άγγραφη» αλλά πολύ σημαντική ιστορία - ο νεαρός σλαβιστής Γκέτσεβ, που στάλθηκε από τον Πρέσβη Ντιμίταρ Σισμάνοβ, για πρώτη φορά στην ιστορία του Πανεπιστημίου Αθηνών, πραγματοποιεί, έστω και ανεπίσημα, μαθήματα παλαιοσλαβικών / παλαιοβουλγαρικών σε ένα εξειδικευμένο μεταπτυχιακό μάθημα για βυζαντινολόγους. Το γεγονός αυτό είναι γνωστό μόνο από τις αναμνήσεις του Στέφαν Γκέτσεφ και δεν έχει αποτελέσει αντικείμενο έρευνας.

Από πολιτιστική και λογοτεχνική άποψη, το έργο του Ντιμίταρ Σισμάνοβ έχει εξαιρετικά μεγάλο βάρος και αποδεικνύεται βασικός παράγοντας για τις διμερείς σχέσεις. Ενδεικτικές αυτού είναι οι ενθουσιώδεις κριτικές για την προσωπικότητα και το έργο του στον περιοδικό τύπο της Αθήνας και στις λογοτεχνικές εφημερίδες, που παρέμειναν άγνωστες στο βουλγαρικό κοινό.

Το project «Ο Ντιμίταρ Σισμάνοβ στην Αθήνα» περιλαμβάνει σε τέσσερις βασικούς άξονες:

1. έρευνα για τη συμβολή του Ντιμίταρ Σισμάνοβ στις λογοτεχνικές και πολιτιστικές επαφές·
2. μετάφραση και έκδοση των πιο αντιπροσωπευτικών κειμένων του από τα «*Όνειρα κοντά στην Ακρόπολη*» και άλλα έργα αφιερωμένα στην Ελλάδα.
3. Δημιουργία διαδραστικού χάρτη με τις λογοτεχνικές διαδρομές και τους τόπους του Σισμάνοβ στην Ελλάδα
4. Σύνταξη δίγλωσσου υλικού – βίντεο ιστορίες, ταινίες και φυλλάδια για την προώθηση του έργου του Ντιμίταρ Σισμάνοβ στην Ελλάδα.

Τα κείμενα θα επιλεγούν από τις πρωτότυπες εκδόσεις του Μεσοπολέμου και από πιο πρόσφατες εκδόσεις των έργων και του ημερολογίου του που

εκδόθηκαν τα τελευταία χρόνια. Το έργο είναι οργανωτικά καλά δομημένο και έχει υψηλό βαθμό ωριμότητας. Μελέτες που πραγματοποιήσαμε με την ομάδα του Πανεπιστημίου Αθηνών μας επιτρέπουν να συλλέξουμε γρήγορα το απαραίτητο υλικό και να προχωρήσουμε στις μεταφράσεις και τη δημιουργία των ζητούμενων προϊόντων. Το γεγονός ότι θα εργαστούμε με κείμενα που περιγράφουν μνημεία και το πολιτιστικό πλαίσιο της Αθήνας και της Ελλάδας διευκολύνει το έργο των μαθητών της Αθήνας και καθιστά τον ρόλο τους αναντικατάστατο. Προγραμματίζονται σεμινάρια μετάφρασης και συναντήσεις με εξέχοντες ειδικούς στη βουλγαρική λογοτεχνία και μετάφραση, οι οποίοι θα παρέχουν πολύτιμη καθοδήγηση στους νέους μας μεταφραστές. Συγκεκριμένα, θα διοργανώσουμε συνάντηση στο Ινστιτούτο Λογοτεχνίας της Βουλγαρικής Ακαδημίας Επιστημών, με στόχο να εξοικειωθούμε όσο το δυνατόν περισσότερο με τα θέματα της λογοτεχνικής και πολιτιστικής ζωής της δεκαετίας του 1930, με τη σειρά περιοδικών. Zlatorog, του οποίου συνεργάτης ήταν ο Ντιμίταρ Σισμάνοβ, και με έγγραφα από το αρχείο του.

Το έργο θα παρουσιαστεί στο Εθνικό Πανεπιστήμιο της Βουλγαρίας και στο ελληνικό και βουλγαρικό κοινό.

ΣΤΟΧΟΙ:

- (1) Έρευνα της ελληνικής «αποστολής» του Ντιμίταρ Σισμάνοβ.
- (2) Διεύρυνση και Εμβάθυνση των ακαδημαϊκών και λογοτεχνικών επαφών.
- (3) Η οικοδόμηση δεσμών μεταξύ της ακαδημαϊκής κοινότητας των Βουλγαριστών και Σλαβιστών, της τοπικής κοινωνίας και των ενώσεων των Βουλγάρων στη χώρα.
- (4) Ανάπτυξη του ερευνητικού και μεταφραστικού ενδιαφέροντος των νέων Βουλγαριστών και Σλαβιστών στην Ελλάδα.
- (5) Μετάφραση του έργου «Όνειρα κοντά στην Ακρόπολη» θα διανεμηθεί στην Ελλάδα, ώστε να χρησιμοποιηθεί για μελέτες. Το υλικό θα αξιοποιηθεί για την υποστήριξη της εκπαίδευσης φοιτητών και μαθητών. Οι εκδόσεις θα συμβάλουν στην έρευνα του έργου του Σισμάνοβ στην Ελλάδα, κάτι ιδιαίτερα σημαντικό, δεδομένου ότι δεν υπάρχουν αντίστοιχες μελέτες από ελληνικής πλευράς.
- (6) Μετάφραση στα βουλγαρικά κειμένων του και για τον Ντιμίταρ Σισμάνοβ, τα οποία έχουν γραφτεί στα ελληνικά ως προλόγους σε λογοτεχνικές εκδόσεις ή κριτικές στον Τύπο.
- (7) Οπτικοακουστικό υλικό και ο διαδραστικός λογοτεχνικός χάρτης στοχεύουν στην ενθάρρυνση παρόμοιων εκδηλώσεων στη βουλγαρική διασπορά στην Ελλάδα, καθώς και στην ελληνική κοινωνία, που αναζητά ζωντανούς νέους ορίζοντες καλλιτεχνικής έκφρασης, δημιουργικότητας και πολιτιστικού διαλόγου.

ΠΑΡΑΔΟΤΕΑ

- (1) Ελληνική μετάφραση 10-12 ιστοριών του Ντιμίταρ Σισμάνοβ και έντυπη / ψηφιακή έκδοση με ISBN
- (2) Άρθρα – (α) σε επιστημονικό περιοδικό ή συλλογή και (β) σε βουλγαρικά και ελληνικά μέσα ενημέρωσης
- (3) Βίντεο ιστορία για τον συγγραφέα – συναντήσεις και συνεντεύξεις με ερευνητές, καθηγητές πανεπιστημίου και μεταφραστές
- (4) Διαδραστικός λογοτεχνικός χάρτης, ιστορίες ήχου/βίντεο – τουλάχιστον τέσσερις ιστορίες βίντεο που ανεβαίνουν στην πλατφόρμα GraecoBulgaria .
- (5) Φέιγ βολάν και ψηφιακό χαρτοφυλάκιο του έργου

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ:

- 1) Φοιτητικά εργαστήρια λογοτεχνίας και μετάφρασης
- 2) Έρευνα σε ελληνικά και βουλγαρικά αρχεία και βιβλιοθήκες για τις δραστηριότητες και τη ζωή του Ντιμίταρ Σισμάνοβ
- 3) Σύνταξη βιβλιογραφιών και συλλογή σημαντικών δημοσιεύσεων για τον Ντιμίταρ Σισμάνοβ στην Ελλάδα και τη Βουλγαρία
- 4) Παρουσίαση του υλικού στην ιστοσελίδα GraecoBulgaria
- 5) Ψηφιακές και έντυπες εκδόσεις – μπροσούρα και άλλο υλικό
- 6) Διαδραστικός χάρτης
- 7) Βίντεο ιστορίες και πλάνα ντοκιμαντέρ
- 8) Διεξαγωγή εργαστηρίων σε Ελλάδα και Βουλγαρία.
- 9) Δημόσιες διαλέξεις στη βουλγαρική κοινότητα και το ελληνικό ακαδημαϊκό κοινό από συμμετέχοντες στο έργο και προσκεκλημένους ομιλητές.
- 10) Παρουσιάσεις έργων σε συναντήσεις σε διάφορες μορφές: φόρουμ, συνέδρια, εργαστήρια, σεμινάρια

ΕΡΓΑΣΙΑ: συλλογή και επεξεργασία υλικού, επιλογή κειμένων για μετάφραση, μετάφραση, ερευνητικά ταξίδια, λήψη φωτογραφιών και βίντεο, ομιλίες-συνεντεύξεις, συγγραφή κειμένων για δημοσίευση, μοντάζ, κινηματογράφηση, βίντεο ανατροφοδότηση, παρουσιάσεις για φόρουμ σε ακαδημαϊκή και μη ακαδημαϊκή μορφή

ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ PROJECT: λέκτορας Γκέντσο Μπάνεβ και φοιτητές από το Πανεπιστήμιο Αθηνών

ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ: Ινστιτούτο Λογοτεχνίας της Βουλγαρικής Ακαδημίας Επιστημών, Πανεπιστήμιο Σόφιας «Αγ. Κλήμης Αχρίδος», Πανεπιστήμιο Πλόβντιβ «Παΐσιος Χιλανδαρινός», Πανεπιστήμιο του Βελίκο Τάρνοβο «Άγιοι Κύριλλος και Μεθόδιος», Κέντρο Σελιμίνσκι – Ελληνοβουλγαρική

Ένωση Πολιτισμού, Βουλγαρικά Κυριακάτικα Σχολεία, Web Design - Web Shelf (για την ιστοσελίδα), Planet Kori (πάνελ για την περιοδεύουσα έκθεση, φυλλάδιο), Photo Victor (για επεξεργασία φωτογραφίας και φυλλάδιο), Εθνικές Βιβλιοθήκες, Αρχεία και Μουσεία στη Βουλγαρία και την Ελλάδα